

Środowisko pracy

Głównym celem nadzoru sprawowanego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nad warunkami pracy jest ustalenie źródeł oraz rodzaju emisji czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia człowieka oraz ich stopniowa eliminacja z środowiska pracy, a w przypadku braku takich możliwości znaczące ograniczenie ich wpływu na zdrowie zatrudnionych. Ustalenia dotyczące rodzaju oraz źródeł czynników szkodliwych dokonywane są na podstawie analizy procesu technologicznego, stosowanych substancji i mieszanin chemicznych oraz pomiarów stężeń i natężeń czynników szkodliwych.

Czynniki szkodliwe w środowisku pracy - to czynniki, których oddziaływanie na pracownika prowadzi lub może prowadzić do utraty zdrowia, powstania choroby zawodowej lub innego schorzenia związanego z wykonywaną pracą. Ochrona zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy to podstawowy obowiązek pracodawcy ustalony w art. 207 § 2 Kodeksu Pracy. Ochrona ta polega przede wszystkim na zapobieganiu sytuacjom, w których pracownik narażony jest na utratę zdrowia lub życia. Jednym z narzędzi, jakimi dysponuje pracodawca w zakresie prewencji, jest ocena ryzyka zawodowego. Pracodawca ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe

związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające to niebezpieczeństwo. Przez ryzyko zawodowe rozumie się prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących możliwość wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy. Oceny ryzyka zawodowego pracodawca dokonuje przy doborze wyposażenia stanowisk pracy i miejsc pracy ale też stosowanych substancji i mieszanin chemicznych, biologicznych, rakotwórczych lub mutagennych. Podczas oceny ryzyka pracodawca musi uwzględnić wszystkie czynniki występujące przy wykonywanych pracach. Aby je ocenić, a szczególnie ich wpływ na zdrowie pracujących w kontakcie z nimi, niezbędne jest m.in. ustalenie górnego pułapu ich stężenia i natężenia. Podstawowym kryterium narażenia zawodowego pracowników są wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy. Jeżeli stężenie lub natężenie czynnika szkodliwego jest niskie w stosunku do ustalonego dla nich stężenia lub natężenia, wówczas możemy mówić o akceptowalnym ryzyku zawodowym. Im wyższe stężenie lub natężenie szkodliwych czynników środowiska pracy, tym ryzyko jest wyższe. W takiej sytuacji pracodawca musi podjąć natychmiastowe działania, aby ograniczyć ryzyko zawodowe, którego źródłem są występujące czynniki chemiczne i / lub fizyczne. Może to zrobić, likwidując zagrożenie u źródła (rezygnuje z używania w procesie pracy określonych czynników lub maszyn czy urządzeń emitujących szkodliwe lub uciążliwe czynniki) lub stosując nowe rozwiązania techniczne lub organizacyjne ograniczające emisję czynników szkodliwych lub uciążliwych. W prawidłowej ocenie ryzyka zawodowego istotne więc jest wykonanie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, aby porównać je z wartościami ustalonymi. Uprawnionymi do wykonywania badań i pomiarów są tylko laboratoria, które

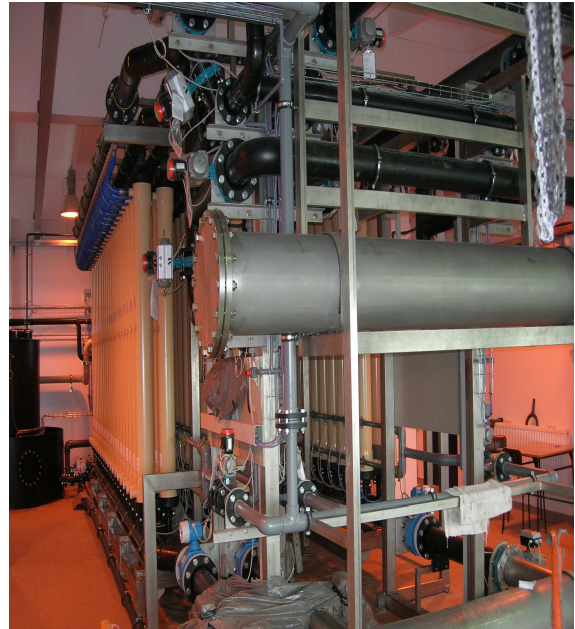
uzyskały akredytację w tym zakresie zgodnie z przepisami o systemie oceny zgodności. Na pracodawcy ciąży obowiązek identyfikacji czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w procesie pracy.

Bieżący nadzór sanitarny sprawowany przez pion higieny pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa podkarpackiego obejmował w 2017 roku kontrolę przestrzegania przepisów m.in. z zakresu: bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy, wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, przeprowadzania badań lekarskich profilaktycznych, oceny ryzyka zawodowego, występowania substancji chemicznych i ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy, występowania szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy, produktów biobójczych, detergentów oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3. Ponadto kontrole obejmowały zagadnienia wieloletnie, jak: ocenę przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem i zabezpieczaniem azbestu w ramach rządowego: „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” oraz zagadnienia 2 - letnie: kontrole oceny warunków pracy pracujących w przemyśle tworzyw sztucznych (podsumowanie działań) oraz kontrole warunków pracy i ocenę narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami (działania na lata 2017 - 2018)

Zakłady pracy

W 2017 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w województwie podkarpackim nadzorowała warunki pracy w 5 380 zakładach, zatrudniających 222 096 osób. Pracownicy pionu Higieny Pracy przeprowadzili 2 861 kontrole sanitarne w 2087 podmiotach gospodarczych. Skontrolowano warunki pracy 135 908 osób. Z analizy narażenia zawodowego wynika, że w roku 2017 w 308

zakładach pracy 12 010 pracowników ekspozowanych było na jeden lub kilka czynników szkodliwych dla zdrowia w stężeniach lub natężeniach przekraczających dopuszczalne normatywy higieniczne.

Narażenie na poszczególne czynniki środowiska pracy przedstawiało się następująco:

- 11169 osób pracowało w przekroczonych normatywach czynników fizycznych;
- 643 osób pracowało w ponadnormatywnym zapyleniu;
- 18125 pracowników było narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne;
- 378 osoby ekspozowane były na związki toksyczne powyżej dopuszczalnych stężeń czynników chemicznych;
- 5 658 osób narażonych na czynniki rakotwórcze.

Szczególne konsekwencje w postaci rozwoju chorób nowotworowych niesie za sobą kontakt z czynnikami rakotwórczymi obecnymi w środowisku pracy.

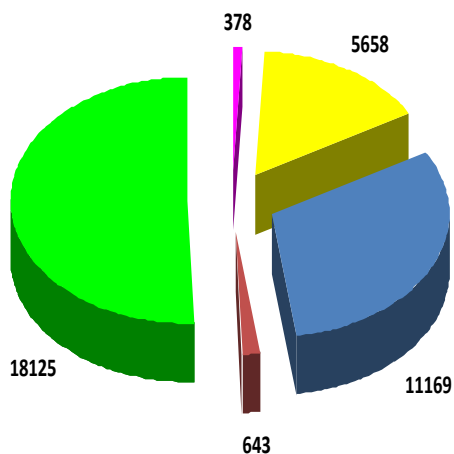
Czynniki rakotwórcze lub mutagenne są to takie czynniki środowiska, które powodują wzrost zapadalności i umieralności na specyficzne choroby nowotworowe w populacji osób narażonych w porównaniu z populacją ogólną. Spośród 5 658 pracujących

Środowisko pracy

w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne najczęściej pracowników ekspozowanych było na pył drewna twardego, ekstrakty rozpuszczalników z ciężkich destylatów parafinowych i promieniowanie jonizujące. Podczas

sprawowania nadzoru nad zakładami stosującymi czynniki rakotwórcze pracownicy merytoryczni Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzając uchybienia, wydali 40 decyzji nakazowych.

Liczba osób narażonych na poszczególne czynniki środowiska pracy

- przekroczone normatywy czynników fizycznych
- ponadnormatywne zapylenie
- narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne;
- ekspozycja na związki toksyczne powyżej dopuszczalnych stężeń czynników chemicznych
- narażenie na czynniki rakotwórcze.

Środowisko pracy

Tabela. Narażenie na czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy w 2017 r.

PSSE WSSE I instancja	Liczba zakładów w pracy w ewidencji w PSSE / WSSE	Liczba zakładów skontrolowanych w roku 2016	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli w roku 2016	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia			Liczba wydanych decyzji
			ogółem	kobiet	mężczyzn		Brak rejestru prac	Brak rejestru pracowników	Brak informacji do PWIS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
PSSE BRZOZÓW	11	11	426	74	352	14	0	0	0	3
PSSE DĘBICA	30	10	483	130	353	10	0	0	0	0
GSSE PRZEMYSŁ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE JAROSŁAW	21	14	113	7	106	18	1	1	3	4
PSSE JASŁO	11	7	118	7	111	8	0	0	0	1
PSSE KOLBUSZOWA	19	7	64	10	54	7	3	3	0	5
PSSE KROSNO	36	20	352	48	304	20	1	1	0	1
PSSE LEŻAJSK	7	6	73	15	54	11	0	0	0	0
PSSE LUBACZÓW	9	7	48	0	48	10	3	3	0	3
PSSE ŁAŃCUT	11	7	34	4	30	10	0	0	1	1
PSSE MIELEC	10	8	257	14	243	8	0	0	0	0
PSSE NISKO	16	8	42	2	40	9	0	0	0	0
PSSE PRZEMYSŁ	13	13	115	22	93	18	3	2	2	3
PSSE PRZEWORSK	5	3	31	0	31	3	0	0	0	1
PSSE ROPCZYCE	16	8	336	123	213	15	0	0	3	6
PSSE RZESZÓW	51	41	2067	1154	913	46	1	1	1	1
PSSE SANOK	20	8	138	12	126	10	0	0	0	0
PSSE STAŁOWA WOLA	41	8	313	0	313	19	1	0	1	1
PSSE STRYŻÓW	3	3	95	28	67	3	0	0	0	0
PSSE TARNOBRZEG	73	16	236	46	190	18	2	2	3	4
PSSE USTRZYKI DOLNE	17	10	54	4	50	14	2	1	1	4
WSSE I INSTANCJA	23	3	263	163	100	8	4	4	0	2
Razem	443	218	5658	1863	3795	279	21	18	15	40

Jednym z podstawowych celów kontroli zakładów pracy jest ocena stanu sanitarnego uwzględniająca między

innymi pomieszczenia i urządzenie stanowisk pracy, zaplecze higieniczno-sanitarne, wyposażenie pracowników

Środowisko pracy

w odzież roboczą i sprzęt ochrony osobistej, zaopatrzenie w środki czystości oraz organizację pierwszej pomocy. W 2017 roku w 2 087 skontrolowanych zakładach stwierdzono m. in. następujące nieprawidłowości:

- w 135 zakładach zły stan sanitarno – higieniczny pomieszczeń;
- w 54 zakładach brak rejestru czynników szkodliwych;
- w 140 zakładach uchybienia w zakresie niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych;
- w 36 zakładach uchybienia w zakresie szkodliwych czynników biologicznych;
- w 180 zakładach brak lub niepoprawna ocena ryzyka zawodowego;
- w 41 zakładach uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych i mutagennych;
- w 328 zakładach brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych;
- w 17 zakładach brak aktualnych badań profilaktycznych pracowników.
- w 308 zakładach przekroczenia NDS/NDN;

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 729 decyzji nakazowych.

Szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy są to mikro – i makroorganizmy oraz wytwarzane przez nie struktury i substancje, które oddziałują negatywnie na organizm człowieka w procesie pracy i mogą wywoływać choroby zawodowe. Czynniki biologiczne mogą działać na człowieka zakaźnie, toksycznie, teratogennie, mutagennie, rakotwórczo oraz alergicznie i drażniąco. Nadzór nad zakładami pracy, gdzie pracownicy narażeni są na szkodliwe czynniki biologiczne szczególnie jest ważny ze względu na notowanie w tej populacji pracującej wzrostu chorób zawodowych. Wśród chorób zakaźnych i inwazyjnych najczęściej występują choroby wywołane u pracowników służby zdrowia oraz choroby odzwierzęce (zoonozy), na które najbardziej narażeni są rolnicy, leśnicy, rybacy itp. W 2017 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w województwie podkarpackim nadzorowała warunki pracy w 533 zakładach, zatrudniających 18125 osób pracujących w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne. Pracownicy pionu Higieny Pracy przeprowadzili 626 kontroli, w wyniku czego wydano 48 decyzji nakazujących usunięcie uchybień.

Środowisko pracy

Tabela. Nadzór nad zakładami, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne w 2017 r.

PSSE WSSE I instancja	Liczba zakładów pracy w ewidencji w PSSE / WSSE	Liczba zakła- dów skon- trolo- wany- ch w roku 2016	Liczba osób narażonych na czynniki biologiczne			Liczba kontrol i w roku 2016	Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia					Liczba wydan- ych decyzji
			ogółem	Grupa 2	Grupa 3		brak rejestr u prac	brak rejestr u pracowni- ków	brak oceny ryzyka	brak procedu- r i instrukc- ji	brak szkole- ń praco- wników	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
PSSE BRZOZÓW	61	23	407	407	180	29	0	1	5	1	1	10
PSSE DĘBICA	90	13	171	171	86	13	0	0	0	0	0	0
GSSE PRZEMYSŁ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PSSE JAROSŁAW	96	62	5915	5915	1067	66	0	0	5	0	0	5
PSSE JASŁO	34	11	376	376	106	11	0	0	0	0	0	0
PSSE KOLBUSZOWA	39	12	107	107	28	12	2	2	2	2	2	3
PSSE KROSNO	199	27	1367	1367	1357	27	0	0	0	0	0	0
PSSE LEŻAJSK	26	22	177	171	17	26	0	0	0	0	0	0
PSSE LUBACZÓW	74	44	741	734	455	46	0	0	2	0	0	2
PSSE ŁAŃCUT	14	10	80	80	24	10	0	0	0	0	0	0
PSSE MIELEC	61	21	1	362	0	22	0	0	0	0	0	0
PSSE NISKO	37	10	79	79	66	12	1	1	1	0	0	2
PSSE PRZEMYSŁ	31	31	1715	1715	1679	34	2	3	1	0	0	3
PSSE PRZEWORSK	32	17	351	351	228	22	4	4	5	4	3	5
PSSE ROPCZYCE	23	9	223	223	23	11	0	0	1	0	0	1
PSSE RZESZÓW	275	139	11347	11347	4364	179	0	0	3	0	0	3
PSSE SANOK	35	8	88	88	56	10	0	0	1	1	0	4
PSSE STALOWA WOLA	123	13	276	276	188	14	1	1	0	0	0	1

Środowisko pracy

			Liczba osób narażonych na czynniki biologiczne					Liczba zakładów, w których stwierdzono następujące uchybienia					
PSSE STRZYŻÓW	31	15	269	269	189	15	0	0	0	0	0	0	
PSSE TARNOBRZEG	122	16	311	224	87	19	3	3	2	0	1	3	
PSSE USTRZYKI DOLNE	53	5	30	15	15	5	0	0	0	0	0	0	
WSSE I INSTNACJA	41	25	8125	8042	8009	43	0	0	10	0	0	6	
Razem	1497	533	32156	32319	18125	626	13	15	38	8	7	48	

W 2017 roku podsumowano kontrole przeprowadzane w latach 2016-2017 w zakładach przemysłu tworzyw sztucznych. Tworzywa sztuczne to ogólnie i powszechnie przyjęta nazwa materiałów, których podstawowym (a nieraz wyłącznym) składnikiem są chemiczne substancje wielocząsteczkowe. Wytwarzanie wyrobów z tworzyw sztucznych wiąże się z nasilonymi zagrożeniami zawodowymi, zarówno wypadkowymi, jak i chorobowymi. Dlatego tak ważne jest zapewnienie właściwych warunków bhp na takich stanowiskach pracy. W ramach szkolenia okresowego pracowników zajmujących się przetwórstwem tworzyw sztucznych trzeba bezwzględnie omówić zagrożenia czynnikami występującymi w procesach pracy oraz zasady i metody likwidacji lub ograniczenia oddziaływania tych czynników na pracowników. Niektóre substancje stosowane w produkcji tworzyw sztucznych mogą powodować nowotwory, uszkodzenia genetyczne i zaburzenia rozrodczości, uszkodzenia centralnego i obwodowego układu

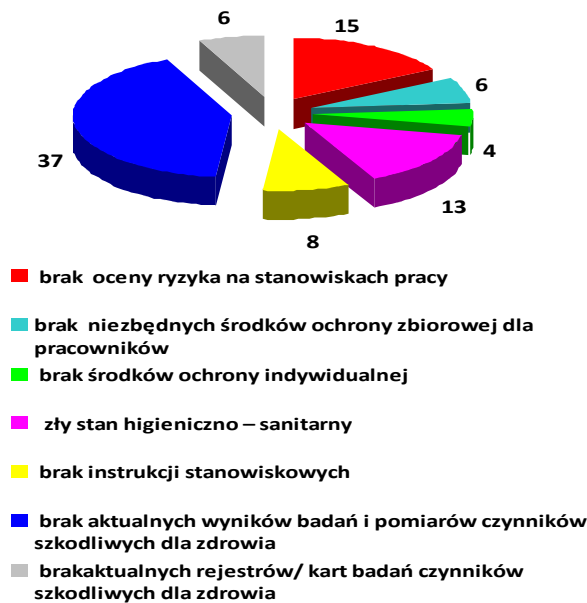
nerwowego, uszkodzenie dróg oddechowych i choroby skóry.

Łącznie skontrolowano 173 zakłady, przeprowadzając 180 kontroli podstawowych i 77 kontroli sprawdzających. W 63 zakładach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości:

- w 15 zakładach brak było oceny ryzyka na stanowiskach pracy;
- w 6 zakładach nie zapewniono pracownikom niezbędnych środków ochrony zbiorowej;
- w 4 przypadkach pracownicy nie posiadali środków ochrony indywidualnej;
- w 13 zakładach stwierdzono zły stan higieniczno – sanitarny; w 8 zakładach brak było instrukcji stanowiskowych;
- w 37 zakładach stwierdzono brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia; 6 zakłady nie posiadały aktualnych rejestrów/ kart badań czynników szkodliwych dla zdrowia.

Liczba zakładów przemysłu tworzyw sztucznych w których stwierdzono nieprawidłowości przemysłu tworzyw sztucznych

W 28 skontrolowanych zakładach stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia: hałasu, drgań mechanicznych, zapylenia, mikroklimatu gorącego i czynników chemicznych takich jak: styren, aceton, benzyna ekstrakcyjna. W przekroczeniach w/w pracowało 235 pracowników. Spośród skontrolowanych zakładów 20 podlegało ocenie realizacji wymogów w zakresie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W 5 zakładach stwierdzono brak prowadzenia rejestrów: prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Ponadto 88 zakładach stosowano substancje chemiczne lub ich mieszaniny sklasyfikowane jako niebezpieczne. W 3 stwierdzono niewłaściwe przechowywanie chemikaliów w 2 brak było

aktualnego spisu substancji chemicznych w 3 pracownicy nie byli zapoznania z kartami charakterystyki substancji chemicznych z jakimi pracowali oraz w 2 zakładach brak było opracowanych procedur na wypadek awarii lub wypadku spowodowanego czynnikiem chemicznym. W wyniku działań inspekcyjnych w powyższym zakresie wydano 79 decyzji administracyjnych obejmujących łącznie 250 nakazów. Prowadzone działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej przyczyniły się do poprawy warunków pracy w skontrolowanych zakładach. Wyegzekwowane decyzje wpłynęły na umożliwienie rozeznania stopnia narażenia pracowników na hałas, drgania, zapylenie i związki toksyczne oraz poprawę warunków pracy. Zastosowanie przez pracodawców rozwiązań technicznych takich jak wycofanie z użytkowania bardzo wyeksploatowanych maszyn, wyciszenie maszyn oraz rozwiązań organizacyjnych m.in. rotacja na stanowiskach pracy, przerwy, skrócenie czasu pracy na danej maszynie, przyczyniły się do obniżenia natężenia dźwięku na stanowiskach, na których stwierdzono wcześniej przekroczenia normatywu higienicznego. Modernizacje wentylacji umożliwiły

wyeliminowanie przekroczeń dopuszczalnych stężeń czynników chemicznych na stanowiskach pracy. Poprawiono stan techniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń sanitarno-socjalnych.

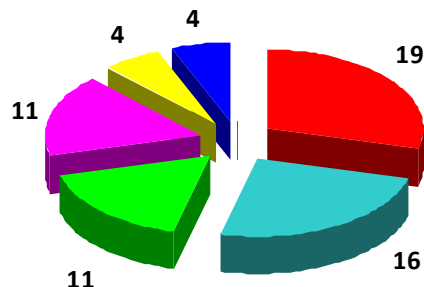
W roku 2017 szczególnymi działaniami kontrolnymi objęte były również firmy zajmujące się usuwaniem / zabezpieczaniem / transportem wyrobów zawierających azbest. Takich firm na terenie województwa podkarpackiego skontrolowano 6. łącznie przeprowadzono 36 kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest, usuwaniu wyrobów oraz transporcie. W jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości wydając decyzję administracyjną.

Kolejnym zrealizowanym wspólnym działaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. podkarpackiego w 2017 roku była kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami. W 2017 roku skontrolowano 145 zakładów, w których zatrudnionych było 4761 pracowników. W 41 zakładach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości:

- w 19 zakładach brak było aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- w 16 zakładach brak oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy uwzględniającej występowanie szkodliwych czynników biologicznych na stanowisku pracy,
- w 11 zakładach stwierdzono brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,
- w 11 zakładach stwierdzono brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,
- w 4 zakładach brak lub nieprawidłowo prowadzone rejestry czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy i /lub karty badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- w 4 zakładach stwierdzono nie-

odpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych,

Liczba zakładów sektora gospodarki ściekami i odpadami w których stwierdzono nieprawidłowości.

■ brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia

■ brak oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy uwzględniającej szkodliwe czynniki biologiczne na stanowisku pracy,

■ brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,

■ brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,

■ nieprawidłowo prowadzone rejestry i karty badań

czynników szkodliwych dla zdrowia

■ nieodpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych,

W 9 zakładach stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy: pyłów, hałasu i drgań mechanicznych. W ww. przekroczeniach pracowało 40 pracowników. Wydano 42 decyzje administracyjne obejmujące 144 nakazy. Nadzór nad bezpieczeństwem stosowania chemikaliów

W celu zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska w Unii Europejskiej, Polska od 01.06.2007r. wraz z krajami Unii Europejskiej wdraża i stosuje zapisy Rozporządzenia REACH, dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, a od 01.12.2010r. również Rozporządzenia CLP, dotyczącego klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji oraz mieszanin chemicznych. Rozporządzenie REACH (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*, tj. rejestracja, ocena, udzielanie zezwoleń i stosowanie

ograniczeń chemikaliów) ma zastosowanie do wszystkich substancji chemicznych - nie tylko tych stosowanych w procesach przemysłowych, ale również tych towarzyszących nam w codziennym życiu, na przykład środków czyszczących czy farb, a także składników wyrobów, takich jak odzież, meble i urządzenia elektryczne.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia przedsiębiorstwa muszą zidentyfikować i kontrolować ryzyko związane z substancjami produkowanymi i wprowadzanymi do obrotu w UE. Muszą również wykazać, że substancja może być bezpiecznie stosowana, a także poinformować użytkowników o środkach zmniejszających ryzyko. Rozporządzenie CLP (*Classification, Labelling and Packaging*, tj. klasyfikacja, oznakowanie i pakowanie) ułatwia międzynarodowy handel oraz zwiększa bezpieczeństwo pracowników i konsumentów poprzez wdrożenie w UE Globalnego Zharmonizowanego Systemu Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz ich pakowania. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór w zakresie przestrzegania przepisów wynikających z powyższych rozporządzeń jak również z rozporządzeń branżowych wydanych przez odpowiednie ministerstwa w celu uszczegółowienia sposobu ochrony pracowników zawodowo narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych.

Na terenie województwa podkarpackiego zewidencjonowano 4 importerów wprowadzających do obrotu spoza terytorium Unii Europejskiej substancje i mieszaniny chemiczne, 14 producentów, 31 dalszych użytkowników – formulatorów mieszanin, 177 dystrybutorów, 1207 stosujących substancje i ich mieszaniny.

W 2017 roku przeprowadzono ogółem 1 433 kontrole przestrzegania przepisów w/w aktów prawnych, w wyniku których wydano łącznie 126 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych Nieprawidłowości. Nadzór prowadzony był w zakładach pracy i u podmiotów bezpośrednio wprowadzających do obrotu substancje i ich mieszaniny.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowych kart charakterystyki oraz nieprawidłowego oznakowania pojemników, zbiorników, rurociągów oraz przechowywania niebezpiecznych chemikaliów.

W 2017 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna brała udział w kolejnym wspólnotowym projekcie REACH-EN-FORCE-5, którego inicjatorem było Forum Wymiany Informacji działające przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach. Projekt dotyczył nadzoru nad przestrzeganiem przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006r. *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG i 2000/21/WE.* Głównym założeniem projektu REF-5 była kontrola rozszerzonych kart charakterystyki, scenariuszy narażenia, środków kontroli ryzyka i warunków operacyjnych. Ponadto projekt miał na celu zwiększenie świadomości na temat rozszerzonych kart charakterystyki oraz sprawdzenie i ocena obecnej sytuacji, w odniesieniu do sporządzania i wdrażania wymagań dotyczących scenariuszy narażenia.

W ramach ww. projektu przeprowadzono szereg kontroli u producentów chemikaliów i w podmiotach wprowadzających chemikalia do obrotu. Kontrole nie wykazały uchybień w powyższym zakresie.

Nadzór nad bezpieczeństwem stosowania chemikaliów

W celu zagwarantowania wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska w Unii Europejskiej, Polska od 01.06.2007r. wraz z krajami Unii Europejskiej wdraża i stosuje zapisy Rozporządzenia REACH, dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, a od 01.12.2010r. również Rozporządzenia CLP, dotyczącego klasyfikacji, oznakowania i pakowania

substancji oraz mieszanin chemicznych. Rozporządzenie REACH (*Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*, tj. rejestracja, ocena, udzielanie zezwoleń i stosowanie ograniczeń chemikaliów) ma zastosowanie do wszystkich substancji chemicznych - nie tylko tych stosowanych w procesach przemysłowych, ale również tych towarzyszących nam w codziennym życiu, na przykład środków czyszczących czy farb, a także składników wyrobów, takich jak odzież, meble i urządzenia elektryczne. Zgodnie z wymogami rozporządzenia przedsiębiorstwa muszą zidentyfikować i kontrolować ryzyko związane z substancjami produkowanymi i wprowadzanymi do obrotu w UE. Muszą również wykazać, że substancja może być bezpiecznie stosowana, a także poinformować użytkowników o środkach zmniejszających ryzyko. Rozporządzenie CLP (*Classification, Labelling and Packaging*, tj. klasyfikacja, oznakowanie i pakowanie) ułatwia międzynarodowy handel oraz zwiększa bezpieczeństwo pracowników i konsumentów poprzez wdrożenie w UE Globalnego Zharmonizowanego Systemu Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz ich pakowania. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór w zakresie przestrzegania przepisów wynikających z powyższych rozporządzeń jak również z rozporządzeń branżowych wydanych przez odpowiednie ministerstwa w celu uszczegółowienia sposobu ochrony pracowników zawodowo narażonych na działanie szkodliwych czynników chemicznych.

Na terenie województwa podkarpackiego zewidencjonowano 4 importerów wprowadzających do obrotu spoza terytorium Unii Europejskiej substancje i mieszaniny chemiczne, 14 producentów, 31 dalszych użytkowników folmulatorów mieszanin, 77 dystrybutorów, 1207 stosujących substancje i ich mieszaniny.

W 2017 roku przeprowadzono ogółem 1 433 kontrole przestrzegania przepisów w/w aktów prawnych, w wyniku których wydano łącznie 126 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Nadzór prowadzony był w zakładach pracy i u podmiotów bezpośrednio wprowadzających do obrotu substancje i ich mieszaniny. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieprawidłowych kart charakterystyki oraz nieprawidłowego oznakowania pojemników, zbiorników, rurociągów oraz przechowywania niebezpiecznych chemikaliów.

W 2017 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna brała udział w kolejnym wspólnotowym projekcie REACH-ENFORCE-5, którego inicjatorem było Forum Wymiany Informacji działające przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach. Projekt dotyczył nadzoru nad przestrzeganiem przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywę Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG i 2000/21/WE. Głównym założeniem projektu REF-5 była kontrola rozszerzonych kart charakterystyki, scenariuszy narażenia, środków kontroli ryzyka i warunków operacyjnych. Ponadto projekt miał na celu zwiększenie świadomości na temat rozszerzonych kart charakterystyki oraz sprawdzenie i ocena obecnej sytuacji, w odniesieniu do

sporządzania i wdrażania wymagań dotyczących scenariuszy narażenia. W ramach ww. projektu przeprowadzono szereg kontroli u producentów chemikaliów i w podmiotach wprowadzających chemikalia do obrotu. Kontrole nie wykazały uchybień w powyższym zakresie.

Produkty biobójcze

Produkty biobójcze przeznaczone są do niszczenia, odstraszania bądź unieszkodliwiania organizmów szkodliwych (np. grzyby, wirusy, bakteria, gryzonie). Stosowane są w działalności zawodowej jak i w gospodarstwach domowych np. do odstraszania owadów takich jak kleszcze i komary lub do dezynfekcji toalet.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie prawidłowego wprowadzania do obrotu produktów biobójczych zawierających substancje czynne oraz bezpiecznego ich stosowania przez osoby zawodowo narażone na ich działanie, sprawuje m.in. Państwowa Inspekcja Sanitarna.

W 2017 r. w województwie podkarpackim zewidencjonowano 80 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, w tym 12 podmioty zobowiązane do uzyskania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu tych produktów. Ogółem przeprowadzono 69 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu oraz 211 kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych.

W 3 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w związku z czym, Państwowi Inspektorzy Sanitarni wydali 2 decyzję. Nieprawidłowości dotyczyły wprowadzania produktów biobójczych w opakowaniach niewłaściwie oznako-

wanych oraz bez wymaganego pozwolenia.

Nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3

Prekursor - prekursor narkotykowy jest substancją sklasyfikowaną, o której mowa w art. 2 pkt a rozporządzenia (WE)273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych, którego kategorię określa załącznik nr 1 do tego rozporządzenia.

Taka substancja może być wykorzystana do nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Ze względu na powyższe zagrożenie, podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie substancji chemicznych określonych jako prekursor narkotykowy kategorii 2 i 3 mają szereg obowiązków określonych w aktach prawnych krajowych oraz unijnych. Państwowa Inspekcja Sanitarna w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego została zobowiązana do kontroli przestrzegania przepisów przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursor narkotykowy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 oraz z 2015 r. poz. 28 i 875), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi.

Na terenie województwa podkarpackiego w 2017 roku 65 podmiotów wprowadzało do obrotu prekursor narkotyków kategorii trzeciej, 9 podmiotów wprowadzało do obrotu prekursor narkotyków kategorii drugiej. Prekursory narkotyków stosowało 165 podmiotów. W związku z nadzorem nad w/w prekursorami przeprowadzono 131 kontroli, w tym u wprowadzających 21 kontroli i u stosujących 110 kontroli. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień.